

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

Veraset ve İntikal Vergisi, Türk Vergi Sistemi içinde servet üzerinden alınan vergilerden birini teşkil etmektedir. Vergi, genel olarak ivazsız olarak el değiştiren servet üzerinden alınır. Veraset ve İntikal Vergisi olarak ilk defa 1926 yılında yürürlüğe konmuştur. Halen 8.6.1956 tarih ve 7338 sayılı kanunla çıkartılan Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu yürürlüktedir. O tarihten bu yana çeşitli değişiklikler yapılarak son halini almıştır.

Türk vergi sistemi içinde servet üzerinden alınan üç vergiden biri olan veraset ve intikal vergisi, servetin intikalini vergilendirirken; emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi, adlarında belirtilen servetlere sahip olma nedeniyle alınmaktadır.

VERGİNİN KONUSU

Veraset ve İntikal Vergisi genel olarak hem veraset (bir kişinin ölümü ile malvarlığının mirasçılara geçmesi) yoluyla ve hem de sağlar arası ivazsız mal intikallerini vergilendirmektedir. Mal kavramı ile üzerinde mülkiyet oluşturulabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle malvarlığı içine girebilen sair bütün haklar ve alacaklar anlaşılır.

Literatürde veraset vergisinin; biri paylaşılmamış tereke vergisi (tereke vergisi), diğeri ise paylaşılmış tereke vergisi (miras payı vergisi) olmak üzere iki ayrı uygulama şekli vardır. Paylaşılmamış tereke vergisinde, muristen kalan terekesi mirasçılara geçmeden terekenin tamamı üzerinde genellikle artan oranlı bir vergi alınır. Paylaşılmış tereke vergisinde ise, tereke paylaşıldıktan sonra her bir mirasçının payı ayrı ayrı ve mirasçının yakınlık derecesi ve diğeri şahsi özellikleri dikkate alınarak vergilendirmeye gidilir. Bu haliyle tereke vergisi objektif karakterli bir vergi iken, miras payı vergisi sübjektif karakterli bir vergidir. Türkiye’de miras payı vergisi uygulanmaktadır.

1

Veraset ve İntikal Vergisi’nin konusu düzenlenirken, kanunların uygulama alanının belirlenmesine yönelik olarak hem şahsılık hem de mülk ilkelere yer verilmiştir (VİVK md. 1).

- Şahsılık ilkesine göre VİVK uygulama alanı

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait Türkiye içi ve/veya dışında bulunan malların veraset veya herhangi bir suretle ivazsız intikalleri vergilendirilir. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Türkiye dışındaki mallarını ivazsız şekilde iktisap eden Türkiye’de ikametgâhı bulunmayan yabancı şahısların elde ettikleri mallar için VİV uygulanmaz. Yabancı ülkelerde bulunan malların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarınca veraset veya herhangi bir suretle ivazsız iktisap edilmesi de veraset ve intikal vergisine tabi olacaktır.

- Mülk ilkesi (Yersellik) ilkesine göre VİV uygulama alanı

Mülk ilkesi Türkiye’de bulunan malların veraset ve/veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız bir biçimde bir kişiden bir başka kişiye geçmesini düzenler. Vergilendirilebilmek açısından Türkiye’de bulunan malların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına veya yabancıya ait olmasının vergilendirme açısından önemi yoktur. Türkiye’deki malların kime ait olduğu ve kime intikal ettiğine bakılmaz vergilendirme yapılır.

Yukarıda açıklanan şahsılık ve mülkîlik ilişkisi birlikte dikkate alınarak verginin konusu açısından aşağıdaki tablo yapılabilir.

Malın Ait Olduğu Kişi	Malın Nerede Olduğu	Malın İntikal Ettiği Kişinin		Vergi Konusuna
		Vatandaşlığı	İkametgah	
Türk Vatandaşı	Türkiye	Türk Vatandaşı	Türkiye içi veya Dışı	Girer
		Yabancı		
	Türkiye Dışı	Türk Vatandaşı	Türkiye içi	Girmez
		Yabancı	Türkiye Dışı	
Yabancı	Türkiye	Türk Vatandaşı	Türkiye içi veya Dışı	Girer
		Yabancı		
	Türkiye Dışı	Türk Vatandaşı	Girmez	
		Yabancı		

Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset tarihiyle veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız bir tarzda bir şahıstan diğer şahsa intikali Veraset ve İntikal Vergisine tabidir.

Bu vergi, Türk tabiiyetinde bulunan şahısların yabancı memleketlerde aynı yollardan iktisap edecekleri mallara da uygulanır.

Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetindeki bir şahsın Türkiye hudutları dışında bulunan malını veraset tarihiyle veya sair suretle ivazsız bir tarzda iktisap eden ve Türkiye'de ikametgahı olmayan ecnebi şahıs bu vergi ile mükellef tutulmaz.

2

Bu kanunda kullanılan tabirlerin delalet ettiği manalar aşağıda gösterilmiştir:

- "Şahıs" tabiri; hilafına sarahat olmadıkça hakiki ve hükmü şahısları;
- "Mal" tabiri; mülkiyete mevzu olabilen menkul ve gayrimenkul şeylerle mameleke girebilen sair bütün hakları ve alacakları;
- "Veraset" tabiri; miras vasiyet ve miras mukavelesi gibi ölüme bağlı tasarrufları;
- "İvazsız intikal" tabiri; hibe yolu ile veya herhangi bir tarzda olan ivazsız iktisapları; (Maddi ve manevi bir zarar mukabili verilen tazminatlar ivazsız sayılmaz.)

VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Veraset ve intikal vergisinde vergiyi doğuran olay verasetten intikaller ile veraset dışı(sağlar arası) ivazsız iktisaplardır.

- Veraset yoluyla mal intikali

Veraset yoluyla mal intikali bir kişinin ölümüne veya gaipliğine veyahut ölüm karinesine bağlı olarak miras hukuku esaslarına göre malvarlığının başka birine geçmesidir, feraset yoluyla geçiş miras vasiyet veya miras mukavelesiyle olsun tümü veraset ve intikal vergisi itibariyle vergiyi doğuran olay olarak nitelendirilmiştir.

Kanununun 2. maddesinde veraset tabiri ile miras, vasiyet ve miras mukavelesi gibi ölüme bağlı tasarrufların ifade edildiği belirtilmiştir.

- Veraset dışındaki yollarla (sağlar arası) ivazsız mal intikali

Veraset dışındaki yollarla mal intikali ile sağ olan kişilerden birinin ivazsız olarak başka birinin lehine yaptığı tasarruf işlemi kastedilir. İvazsız intikal, bağışlama yoluyla veya herhangi bir şekilde ikramiye kazanılması şeklinde (örneğin, para veya eşya üzerine düzenlenen piyangolar vb.) gerçekleşir.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde, bakım alacaklısı mallarının bir kısmını veya tamamını bakım borçlusuna geçirmeyi, buna karşılık da bakım borçlusunu bakım alacaklısının ölümüne kadar ona bakma, gözetme, kollama taahhüdü altına girer (BK. m 511). Dolayısıyla ölünceye kadar bakma sözleşmesi karşılıklı borç doğuran bir sözleşme olması nedeniyle ivazlı intikal olarak değerlendirilir.

VERGİNİN MÜKELLEFİ

Veraset ve intikal vergisinin mükellefi veraset yoluyla veya ivazsız biçimde mal iktisap eden gerçek veya tüzel kişidir. O halde, verginin mükellefi olabilmek için veraset yoluyla veya ivazsız olarak mal iktisap etmek yeterlidir.

Yasal ve atanmış mirasçılar, mirasçı olduklarını öğrendikleri tarihten itibaren üç ay içinde mirası reddedebilirler. (MK. 605-606). Mirası reddeden mirasçılar varsa bunlar için veraset ve intikal vergisi mükellefiyeti doğmayacaktır. Çünkü bunlara muristen intikal eden malvarlığı kalmamış olmaktadır.

Vergi mükellefleri ile ilgili bazı özel durumlar aşağıda açıklanmıştır.

- **Gaip murisin ortaya çıkması:** Miras bırakan kişi gaipliğine bağlı olarak mal varlığı paylaştırıldıktan sonra ortaya çıkabilir. Bu durumda gaip muris MK 584. maddesine göre mallarını geri alma hakkına sahip olur. Bu nedenle gaip murisin gaipliğine bağlı olarak kendilerine mal intikal edenler malları gaip murise geri vereceklerdir. Bu durumda mirasçıların murisin gaipliğine bağlı olarak kendilerine intikal eden mallar nedeniyle ödedikleri vergiler talepleri üzerine iade edilecektir (VİVK. 21). Vadesi gelmediği için tahsil edilmeyen vergiler varsa, bunlar vergi dairesince terkin edilir.

- **Gaip mirasçının ortaya çıkması:** Normalde tereke mevcut mirasçılar arasında paylaşılır ve her mirasçı kendisine intikal eden mallara ait beyanda bulunur. Mirasçılar arasındakilerin gaipliğine karar verilmiş olabilir. Bu kişi veya kişiler daha sonra ortaya çıkabilirler. İşte, gaip mirasçının ortaya çıkması durumunda önceden gaibe isabet eden miras payı kadar fazla beyanda bulunma durumuna düşen diğer mirasçılar adına tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, ortaya çıkan gaip mirasçının vereceği beyanname veya vergi dairesinin yapacağı idari soruşturma sonucu tespit edilen matrah üzerinden gerekli düzeltme yapılır (VİVK. 21)

- **Mirasçılığın hükmen sabit olması:** Vergilendirme yapıldıktan sonra mahkeme tarafından bazı kişilerin mirasçılıklarına karar verilebilir. Mirasçılığın hükmen karar verilen kişi için mükellefiyet doğarken gaip mirasçılıktaki esaslara göre diğer mirasçılarının vergilerinin düzeltilmesi gerekir.

- **Malın hükmen başkasına ait olması:** Vergi konusu malın vergiyi verenden başka bir kişiye ait olduğu mahkeme kararıyla sabit görülürse, bu mala ilişkin alınan vergi kararın kesinleşmesinden bir yıl içinde başvurulması halinde ödeyene iade edilir ve gerçek mükelleften tahsil edilir.

MUAFLIK VE İSTİSNALAR

Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 3. maddesinde muafiyetlere, 4. maddesinde istisnalara yer verilmiştir. Her ne kadar kanunda muafiyet ve istisnalar ayrı maddeler altında düzenlenmişse de istisna kısmında muafiyet özelliği taşıyan unsurlara yer verilmiştir.

V. MUAFLIKLAR

Aşağıda sayılan kişiler veraset yoluyla veya diğer suretlerle ivazsız mal iktisap etseler bile verginin mükellefi olmazlar.

- Kamu İdareleri
- Emekli ve Yardım Sandıkları ile Sosyal Sigorta Kurumları
- Kamuya Yararlı Demekler
- Siyasi Partiler
- Kamu Yararına Kurulan İlim, Araştırma, Kültür, Sanat, Sıhhat, Eğitim, Din, Hayır, Spor gibi Amaçlarla Kurulan Bazı Teşekküller
- Yabancı Devlet Temsilcileri
- Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıflar

İSTİSNALAR

İstisna bir vergi konusunun taşıdığı özellikler nedeniyle vergi dışına çıkartılmayı ifade eder. Bu nedenle, istisnanın belirlenmesinde mükelleflerin kişisel durumları önemi olmaz.

Kanunun 4. maddesinde bu kanun yönünden getirilen istisnalar belirtilmiştir. Bazı hükümleri itibariyle konuya, bazıları ise konu yanında mükellef açısından da sınırlamalar getirdiğinden karma niteliği ağır basan istisnalara da rastlamak mümkündür.

4

1. Eşya İstisnası

İstisna edilen eşyalar; veraset yoluyla intikal eden;

- Ev eşyası (murisin ikametgâhında kullandığı masa, sandalye, koltuk, halı, yemek ve yatak odası vb.).
- Murise ait kişisel eşyalar (elbise, ayakkabı, palto, şapka, saat, tespih vb.).
- Aile hatırası olarak saklanan ve korunan eşyalar (tablo, kılıç, madalya vb.), kapsama dâhildir.

Ev eşyası vasfında olsa bile ikametgâh dışında bulunan otel, motel, yurt vb. ticari işletmelerde kullanılan eşyaların istisna kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

2. Miras Hissenin Bir Kısmı

Mirasçılara düşen miras hisselerinin bir kısmı vergiden istisna edilerek vergi dışına çıkartılmıştır. Bu yapılırken muris ile mirasçı arasındaki ilişkinin derecesine ve mirasçıların konumuna göre bir farklılık yaratılmıştır.

İstisna furuğ (altsoy), evlatlıklar ve eşe uygulanır. Bunlar dışında kalan başka zümreden mirasçılar (örneğin, ikinci zümrede yer alan üstsoy olan mirasçılar) istisnadan yararlanamaz. İstisna belirtilen statüde bulunanların her birinin kendi miras hisselerine ayrı ayrı uygulanır.

Vergi dışında bırakılacak miras hissesi maktu tutar olarak belirlenmiştir.

Furuğun her birine Evlatlıkların her birine	202.154 TL,
Furuğun bulunması halinde eşe	202.154 TL,
Furuğun bulunmaması halinde eşe	404.556 TL

Yukarıdaki istisna tutarları her mirasçının safi tereke (intikal eden menkul ve gayrimenkul malların değerinden borç ve masraflar indirildikten sonraki kalan miktar) payından indirilmek suretiyle verginin matrahı tespit edilir.

ÖRNEK: Bahri Beyin vefatı sonucunda geride eşi ve iki çocuğu kalmıştır. Murisin bıraktığı terekenin safi tutarı 800.000 liradır. Mevcut şartlar altında her bir mirasçı miras payı itibariyle ayrı ayrı istisnadan yararlanır. Çünkü istisna terekeye değil mirasçı bazında belirlenmiştir.

Mirasçı	Tereke x Miras Oranı	Miras Payı	İstisna	Vergiye Tabi Matrah
Eş	800.000 x 2/8	=200.000	202.154	-----
Çocuk 1	800.000 x 3/8	=300.000	202.154	97.846
Çocuk 2	800.000 x 3/8	=300.000	202.154	97.846

Örnekte, çocuklarla (furuğ - altsoy) birlikte mirasçı olduğundan eşe normal istisna tutarı uygulanmıştır. Eğer eş, altsoy dışında kalan mirasçılarla veya tek başına mirasçı olsaydı bu durumda artırılmış istisna tutarı uygulanacaktı.

Mirasçı	Tereke x Miras Oranı	Miras Payı	İstisna	Vergiye Tabi Matrah
Eş	800.000	800.000	404.556 TL	395.444

İstisna tutarı, istisna uygulaması kapsamı içinde kalan (Alt Soy) kaçınıcı dereceden olursa olsun mirasçılarının her biri için ayrı ayrı dikkate alınır. Bir kişinin ölümü anında biri sağ, diğeri kendinden önce ölmüş çocuğunun dört çocuğu (miras bırakanın torunları) kalmışsa, istisna tutarı hem sağ çocuğa hem de her bir toruna ayrı uygulanacaktır.

3. Sağlar arası İvazsız İntikallerin Bir Kısmı

5

Veraset yoluyla gerçekleşen miras paylarının bir kısmı vergi dışında tutulacağı yukarıda açıklanmıştır.

Bu düzenlemeye ilave olarak sağlar arası ivazsız olarak gerçekleşen intikallerin bir kısmı da vergi dışına çıkartılmıştır. İstisna intikal eden mallar için taşınır ve taşınmaz ayırımı yapılmaksızın, kanunca belirlenen parasal tutar itibariyle uygulanır.

İstisna her bir ivazsız intikal için geçerli olmak üzere 4.656 TL liradır.

İvazsız intikallerde yukarıda belirtilen istisna tutarı, intikal tarihi, intikal sayısı, tarafların birden fazla kişiden meydana gelmesine göre farklılık arz eder. Şöyle ki; istisna,

- Aynı kişi tarafından aynı tarihteki intikallerin toplam değerine bir defa uygulanır.
- Aynı kişi tarafından -aynı tarihte olsa bile- birden fazla kişi lehine ivazsız intikal yapılması halinde istisna, lehine intikal yapılan her bir kişi için ayrı ayrı dikkate alınır.
- Aynı kişi tarafından aynı kişi lehine farklı tarihlerde ivazsız intikal yapılması halinde, istisna her bir intikal için ayrı ayrı uygulanır.
- Farklı kişiler tarafından aynı kişiye -aynı tarihte olsa bile- yapılan intikallerin her biri için istisna ayrı ayrı dikkate alınır.

ÖRNEK: (A) ya (B) tarafından 21.04.2013 tarihinde 30.000 lira değerinde bir arsa, (C) tarafından 21.04.2013 tarihinde 25.000 lira değerinde bir Araba bağışlanmış olsun.

İntikaller (A) ya aynı tarihte yapılmış olsa bile (B) ve (C) olmak üzere farklı kişilerden intikal ettiği için birbirlerinden bağımsız intikal olarak değerlendirilecek ve her intikal için istisna uygulanacaktır. Yani (A) aynı tarih itibariyle iki intikalin her biri için birer defa istisnadan yararlanacaktır.

30.000 – 4.656 TL: 25.344 .-

25.000 – 4.656 TL: 20.344.-

4. Piyango ve İkrariyelerin Bir Kısmı ile Milli Piyango İkrariyesi

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından karşılığında para veya mal vermek üzere düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyenin 4.656 TL lirası vergi dışında tutulmuştur. İkrariyenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım vergiye tabi tutulur.

Milli Piyango Kurumu tarafından düzenlenen çekilişler sonucu kazanılan ikramiyenin tamamı veraset ve intikal vergisinden istisna tutulmuştur (3670 sayılı Kanun m. 9).

5. Rücu Şartı İle Yapılan Bağışlar

Bağışlamanın özel bir durumu olarak Borçlar Kanununun 242. maddesinde rücu şartı ile bağışlama düzenlenmiştir. Bu tür bağışlamada, bağış yapılmasıyla, bağışlanan mal bağışlanan kişinin mal varlığına geçer. Bağışlanan kişi bağış yapan kişiden önce ölürse sözleşme bozulur ve bağış konusu mal bağış yapanın malvarlığına geri döner. Malın eski sahibine kanunen geri dönüşünü ifade eden bu intikal VİV den istisna tutulmuştur.

6. Kuru Mülkiyet İntikali

Kuru (çıplak) mülkiyet, intikal eden maldan intifa (yararlanma) hakları başkasında kalmak koşuluyla mülkiyet hakkına sahip olunması halidir. Kuru mülkiyette sahip olan o malın maliki olur, ancak maldan herhangi bir şekilde gelir veya sair menfaatler şeklinde semereler sağlayamaz. Çünkü malın intifa hakkı başkasının tasarrufu altındadır. Mal üzerindeki intifa hakkının kalkması ile kuru mülkiyet tam mülkiyete dönüşür ve böylelikle malın mülkiyetine sahip olan malik, maldan yararlanmaya başlar.

Veraset yoluyla gerçekleşen kuru mülkiyet intikali: Veraset yoluyla gerçekleşen kuru mülkiyet intikalleri vergi dışında tutulmuştur. İstisna kuru mülkiyet hali devam ettiği sürece uygulanır. Bu nedenle kuru mülkiyet tam mülkiyete dönüştüğünde vergilendirme yapılır. Bir başka deyişle, verasete dayanan kuru mülkiyet intikalleri, kuru mülkiyetten çıkıp intifa hakkıyla bütünleşip tam mülkiyete dönüşüncüye kadar vergiden istisna tutulur.

Sağlar arasında gerçekleşen kuru mülkiyet intikali: Sağlar arasında gerçekleşen kuru mülkiyet intikalleri veraset ve intikal vergisinden istisna edilmeyerek vergiye tabi tutulmuştur. Bu nedenle sağlar arasındaki ivazsız kuru mülkiyet intikalleri, intikal tarihi itibarıyla vergilendirilir.

7. Diğer İstisnalar

- Örf ve âdete göre kişiler arasında verilmesi mutata olan taşınır nitelikteki hediye, cihaz (çeyiz), yüzgörümlüğü (güveyin geline verdiği hediye) ve drahomalar (gelinin güveye verdiği para veya mal) VİV'den istisna edilmiştir. Ancak, örf ve âdete uygun olsa bile, gayrimenkul hediye edilirse, bu intikal VİV'ne tabi tutulur.
- Sadakalar, Yoksul olan kişilere verilmesi daha çok dini ve ahlaki nedenlerle mutata olan tüm sadakalar (fitre veb.) VİV'den istisna edilmiştir,
- Kamu kurum ve kuruluşlarınca statüleri gereğince yapılan yardımlar
- Kamu idare ve müesseseleri ve 3659 sayılı Kanuna tabi müesseseler ve Kamuya yararlı dernek ve vakıflardan cemiyetlerden veya emekli sandıklarından (Veya bu mahiyetteki kurumlardan) dul ve yetimlere bağlanan aylıklarla bu aylıklar dışında verilen emekli ikramiyeleri ile dul ve yetim evlenme ikramiyeleri ve hizmet müddetlerini doldurmamış bulunanların dul ve yetimlerine aylık yerine toptan yapılan ödemeler ve harp malulleriyle şehit yetimlerine tekel beyiyelerinden ödenen paralar, Emekli, Dul ve Yetim Aylık ve İkrariyeleri

- Görev Sırasında Ölenlerden İntikal Eden Malların Bir Kısmı, Harbe veya terör, manevra ve talimler esnasında veyahut bunlarda aldığı yaralar neticesinde ölen subay, astsubay ve erlerin (Jandarma dahil) vazife esnasında ölen emniyet mensuplarının fûru ve eşlerine ve ana ve babalarına intikal eden bütün mallar kıymetinden İstisna tutarının bir misli;
- Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan Vakıflara kuruluşu için veya kurulduktan sonra tahsis olunan mallar.
- Plaka tahdidi uygulanan illerde Bakanlar Kurulu Kararı ile yetkili kılınan trafik komisyonlarınca ticarî plaka satışından elde edilen paralardan, ticarî plakalı taşıt sahiplerine dağıtılan miktarlar.
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının veraset ve intikal yoluyla devir ve iktisabına ilişkin işlemler.
- Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idareler bütçelerinden kamu iktisadi teşebbüslerine yapılacak iktisadi transferler ve yardımlar.
- 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının hak kazanılan kısımları.

Her bir takvim yılında uygulanacak istisna hadleri, önceki yılda uygulanan istisna hadlerine bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit olunur. Artırım sırasında 1 milyon liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

VERASET VE İNTİKLA VERGİSİNDE MATRAHININ TESPİTİ

Veraset ve intikal vergisinin hesaplanabilmesi için gerekli olan matrah advolarem (değer) esasına dayandırılmıştır.

7

Veraset ve intikal vergisinin matrahı intikal eden malların mükellefe isabet eden safi tutarıdır.

Safi tutara intikal eden malların gayrisafi tutarından kabul edilen borç ve masrafların düşülmesi suretiyle ulaşılır. Bu miktara ulaşılırken varsa ayrıca istisnalarında düşülmesi gerekir.

Veraset ve intikal vergisinde intikal eden malların değerleri bulunurken, mükellefe kolaylık sağlamak üzere kullanılacak değerlendirme ölçüleri kanunda ayrı ayrı belirtilmiştir.

Değerleme yapmaktan amaç, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir, Bu yapılırken, iktisadi kıymetlerin değerlendirme günü itibarıyla sahip oldukları veya taşıdıkları değerlerin ortaya çıkarılması gerekir.

İntikal eden malların niteliğine göre farklılık arz eden VİV kanununda belirtilen değerlendirme ölçüleri uygulanarak bulunan değer üzerinden **“ön (ilk) tarhiyat”** gerçekleştirilir.

İlk tarhiyattan sonra beyan edilen mal varlığı Vergi Usul Kanunu'nun değerlendirme hükümlerine göre idarece değerlendirilerek

kesin (nihai, ikinci) tarhiyata göre vergilendirme yapılır.

Veraset ve intikal vergisine esas alınacak değerlendirme ikincisi yani kesin tarhiyattır.

Mükellefin beyanı üzerine yapılan ön tarhiyata esas matrah ile beyan edilen malların idarece değerlendirilmesi sonucunda bulunan kesin tarhiyata esas matrah aynı ise yapılacak bir şey yoktur.

Ancak idarece bulunan matrahın mükellefin beyanından fazla olması halinde, aradaki farka göre ilave matrahı da içeren kesin tarhiyata gidilir.

İşlem Türü	İlk tarhiyat		Kesin tarhiyat
Ticari Sermaye	Bilanço Esasına Tabi	Öz Sermaye	Öz sermaye
	İşletme Hesabına Tabi	Ticari Varlık	Ticari Varlık
Gayrimenkul	Vergi değeri(İşletmeye Dâhil veya değil)		Vergi değeri (İşletmeye Dâhil veya değil)
Menkul mal ve gemiler	Rayiç Bedel		Emsal Değer
Hisse Senetleri	- Hisse senetleri borsada kayıtlı ise ölüm tarihinden önceki üç yıl içindeki en son muamele değeri - Borsaya kayıtlı olmakla birlikte son üç yıl işlem görmemişse bu takdirde itibari değerle - Borsaya kayıtlı değilse itibari değerle		-Hisse senedi borsaya kayıtlı ise borsa rayici ile değerlendirilir, - Değilse Emsal Bedel,
Tahviller	İtibari değerle		Borsaya kayıtlı ise Borsa rayici, değilse Emsal Bedelle
Özel Kesim Tahvilleri	İtibari Değerle		Borsaya kayıtlı ise Borsa rayici, değilse Emsal Bedelle
<i>Yabancı Paralar</i>	Tedavülde bulunan yabancı paralar borsa rayiçleri varsa buna göre, yoksa Maliye Bakanlığınca tespit edilen kurlara göre değerlendirilir		Tedavülde bulunan yabancı paralar borsa rayiçleri varsa buna göre, yoksa Maliye Bakanlığınca tespit edilen kurlara göre değerlendirilir.
Haklar	Tescile tabi haklar tapuya tescilleri sırasında gösterilen değerleri, - Tapu silinde bedeli görülmeyen haklar ile bunlar dışındaki bilumum haklar mükellef tarafından değerlendirilmez ve ilk tarhiyata nazara alınmaz		Tescile tabi haklar tapuya tescilleri sırasında gösterilen değerleri, - Tapu silinde bedeli görülmeyen haklar ile bunlar dışındaki bilumum haklar emsal değerle
Alınan Çekler	Mukayyet Değerle		Mukayyet değerle
İştirakler	Hisse senediyle temsil edilmiyorsa Mukayyet Değerle, Hisse sene ile temsil edilenler borsada kayıtlı ise Borsa Rayici ile		Hisse senediyle temsil edilmiyorsa Mukayyet Değerle, Hisse sene ile temsil edilenler borsada kayıtlı ise Borsa Rayici ile
Stok Değer Düşüklüğü	Dikkate alınmaz		Dikkate alınmaz
İlk madde ve yardımcı malzeme	Maliyet Bedeli		Emsal Bedel
Tesis Makine Ve cihazlar	Rayiç Bedel		Emsal Bedel

MATRAHIN TESPİTİNDE İNDİRİLECEK BORÇ VE MASRAFLAR

Aşağıda belirtilecek borç ve masrafların matrahın tespitinde indirilebilmesi için beyannamede gösterilmesi şarttır.

1. İndirilecek Borçlar

a. Murisin Belgeye Bağlı Borçları

Murisin Sağlığında Bilinen Borçlar: Murisin sağlığında bilinen ve ölüm anına kadar ödenmemiş borçları beyannamede gösterilerek indirim esas alınır. Bu borçların kanıtlayıcı delillerle ortaya konması gerekir. Ölüm anı itibarıyla henüz tahakkuk etmemiş vergi ve sigorta borçları tahakkuk ettirilmeleri halinde indirilebilir.

Sonradan Ortaya Çıkan Borçlar: Ölenin sağlığında var olan fakat beyanname verme süresinin sonuna kadar mükelleflerce bilinmeyen belgeye bağlı borçlar söz konusu olabilir. Beyanname verme süresinin sona ermesinden sonra ortaya çıkan bu borçların doğal olarak beyannamede yer alması beklenemez. Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 12. maddesinin borçların indirimine konu edilmesini "beyannamede gösterilme şartına" bağlamıştır. Ancak vergi hukukunun anlam bakımından uygulamasında yer alan "ekonomik yaklaşım" ile VUK'un 3/B maddesinde ifadesini bulan "vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır" kuralı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Önce veraseten veya sair suretlerle intikal eden malvarlığı vergilendirilecek, daha sonra ortaya çıkan borçlar intikal eden malların azalmasına sebep olacağından bu borçların VUK "düzeltme hükümleri" çerçevesinde tarhiyatın düzeltilmesi yoluna gidilecektir.

b. Mala Ait Borçlar

Veraset yoluyla veya sair suretlerde gerçekleşen intikaller nedeniyle iktisap edilen malın aynına ait rehin ve ipotek borçları ile vergi borçları beyannamede gösterilmek ve belgeye dayanması koşuluyla indirilebilir.

9

İntikalin bağışlama şeklinde yapılması halinde bağışlayan bağışlanan mala ait borçları kendi üzerine almış veya taahhüt etmişse malı borçsuz bağışlamış olacağından bu mala ilişkin borçlar indirim konusu edilemez.

c. Yurt Dışındaki Mallara İlişkin Borçlar ve Vergiler

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait yurt dışında bulunan mallar nedeniyle, o ülkede alınmış olan veraset ve intikal vergileriyle bu malların aynıyla ilgili borçlar da beyannamede gösterilmek ve belge ile ispat edilmek koşuluyla indirilecektir. İndirimin yapılabilmesi için bir sınır getirilmiştir. Şöyle ki, indirilecek kısım intikal ettiği bildirilen malların toplam değerinden fazla olmayacaktır.

Türkiye'deki veraset ve intikal vergisinin hesaplanan tutarı üzerinden (vergi mahsubu) değil, matrahtan indirilebilmekte ve dolayısıyla çifte vergilemeyi tam önleyen düzenleme yapılmamaktadır. Oysa yurt dışındaki vergiden yurt dışındaki vergiyi indirmeye izin veren vergi mahsubu yöntemi ile ancak çifte vergilendirmeyi önlemek mümkün olacaktır. Ancak mevcut düzenleme çifte vergilendirmeyi önlemekten çok uzaktır.

İndirilecek Masraflar

Ölen kişinin cenazesinin teşhiz ve tedfin (gömülme) için yapılan masrafların indirimi kabul edilmektedir. Örneğin mezar yeri, mezar taşı, ölüm ilanı, cenaze yıkama ve nakil masrafları ile ölenin dini durumuna uygun merasim için gereken giderler bu kabildendir, bu giderlerin beyannamede gösterilmesi ve belgeye bağlanmaları esastır. Ancak, ölenin sosyal ve ekonomik statüsüyle uyumlu olabilecek makul düzeydeki masraflar için belge aranmasına gerek yoktur. Sosyal ve ekonomik statüyle uyumlu olmayan masraflar için belge aranmalıdır.

Vefat eden kişi için ölüm ilanı verilmesi, cenaze gömüldükten sonra dini vecibelerin yerine getirilmesi nedeniyle ölenin sosyal ve ekonomik statüsüyle uyumlu masraflar (örneğin, helva veya lokma dağıtılması, fakirlere para verme, hatim, mevlit duası vb. masrafları) cenaze masrafı olarak kabul edilip indirilmelidir.

MATRAHIN BEYAN SÜRESİ

Veraset ve İntikal Vergisinde biri mükellefçe beyan edilen diğeri daha sonra idarece belirlenen iki matrah vardır. Mükellefçe beyan edilen matrah üzerinden yapılan tarhiyat işlemine “ön tarhiyat”, idarece belirlenen matrah üzerinden yapılan tarhiyat işlemine ise “kesin (nihai) tarhiyat” işlemi denilmektedir.

Veraseten İntikallerde Beyan Süresi:

Ölüm Yeri	Mükellefin Yerleşim Yeri	Beyan Ayı
Türkiye	Türkiye	Ölümü Takip Eden 4 Ay
	Yabancı Ülke	Ölümü Takip Eden 6 Ay
Yabancı Ülke	Türkiye	Ölümü Takip Eden 6 Ay
	Ölümün Gerçekleştiği Yabancı Ülke	Ölümü 1 Takip ilden 4 Ay
	Ölümün Gerçekleştiği Yabancı Ülkeden Başka Bir Yabancı Ülke	Ölümü Takip Eden 8 Ay

Diğer Suretlerle Vaki İntikallerde Beyan Süresi:

Malların hukuken iktisap edildiği tarihi takip eden bir ay içinde,

Gerçek veya tüzel kişilerce düzenlenen yarışma ve çekilişler ile futbol müsabakalarına ve at yarışlarına ait müşterek bahislerde; vergilendirme tevkifata dayalı olarak yapıldığından kazanan mükellefler beyanname vermezler. Yarışma veya müsabakayı düzenleyen vergi sorumluları yarışma ve çekiliş ile müsabakaların yapıldığı günü takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar tevkif ettikleri vergilerin beyannamelerini vermek zorundadırlar.

Beyan süresine ilişkin yukarıdaki açıklamalar yanında veraset ve intikal vergisinin vergiyi doğuran olayın özelliği nedeniyle VUK un 342. maddesi ile veraset ve intikal vergisinin beyanı için iki ek süre öngörülmüştür. Birinci ve ikinci ek süre olarak ifade edeceğimiz bu ek süreler içinde de beyanname verilebilir.

Birinci ek süre: normal beyanname verme süresini takip eden on beş günlük süre,

İkinci ek süre: birinci ek süreden sonra mükellefin kendisine beyana çağırılma yazısı tebliğ edilmek koşuluyla verilen on beş günlük süre.

Mükellef normal sürelerde beyanname vermemiş olsa bile yukarıdaki ek sürelerin herhangi birinin içinde beyanda bulunursa vergi zıyayı meydana gelmemiş kabul edilir. Bunun anlamı mükelleflerin vergi zıyayı cezasına maruz kalmadan, çok sonraki zamanlarda fakat ek süreler içinde beyanda bulunabilecekleridir.

Mükellefler normal veya ek süreler içinde beyanname vermelerine rağmen bu yanlarda beyan dışı kalan mallar bulunabilir. Bunlar için dahi mükellefe idarece yazı süre verilmeden mükellefin kendiliğinden ek beyanda bulunması veya idarece yazıyla beyana çağrı yapılması üzerine verilen on beş günlük ikinci ek sürenin sonuna kadar beyanname vermesi halinde, tarh olunacak vergi üzerinden vergi zıyayı cezası kesilmez. Ek sürelerde yapılan beyanlar için VUK 352. maddesi hükmüne göre duruma uygun usulsüzlük suçunun işlendiği kabul edilir ve sadece buna ilişkin ceza kesilir. Ek sürelerde yapılan beyan üzerine hesaplanan vergi ikmalen veya re'sen tarhiyat olmadığından gecikme faizi de hesaplanmaz.

VERGİNİN ORANI, TARH VE TAHAKKUKU

Veraset ve intikal vergisinin oranı, veraset yoluyla intikaller ile ivazsız intikallerin farklı oranların uygulanması suretiyle düzenlenen tarifeye göre belirlenir. Tarifede dilimlerle oranlar arasında ilişki kurulurken oranlar veraset yoluyla intikaller ile diğer ivazsız intikaller açısından farklılaştırılmıştır. Oranların hem dilimlere göre hem de intikal biçimlerine göre farklılaştırılması tarifeye çifte artan oranlılık özelliği kazandırmıştır.

2016 Yılı İçin Geçerli Veraset ve İntikal Vergisi Tarifesi

Matrah	Verginin Oranı (%)	
	Veraset Yoluyla İntikallerde	İvazsız İntikallerde
İlk 240.000 TL için	1	10
Sonra gelen 570.000 TL için	3	15
Sonra gelen 1.270.000 TL için	5	20
Sonra gelen 2.200.000 TL için	7	25
Matrahın 4.280.000 TL'yi aşan bölümü için	10	30

NOT: Veraset yoluyla değil de şahsa, ana, baba, eş ve çocuklarından (evlatlıktan evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) ivazsız mal intikali halinde vergi ivazsız intikallere ilişkin tarifede yer alan oranların yarısı olarak uygulanacaktır.

Tarifenin matrah dilim tutarları, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.

VERGİNİN TARHI VE TAHAKKUKU

Vergi, mükellef tarafından verilen beyanname üzerine tarh olunur.

Nispetler

Veraset ve İntikal Vergisi aşağıda yazılı nispetler üzerinden alınır.

Vergide **ön tarhiyat** ve **kesin tarhiyat** olmak üzere iki tarhiyat vardır.

Ön tarhiyat, mükellefin beyanı üzerine yapılan tarhiyattır. Tarh edilen tutar mükellefin kendisine intikal eden malları VİVK 10. maddesinde yazılı ölçülere göre değerleyerek buldukları tutardan gerekli indirim ve istisnalar uygulandıktan sonra ulaşılan matraha tarifenin uygulanmasıyla bulunur.

Ön tarhiyat beyan edilen değerler üzerinden, beyannamenin verilmesini takip eden on beş gün içinde gerçekleştirilir. Tahakkuk anı, beyannamenin elden verilmesi veya posta ile gönderilmesine göre farklılık arz eder.

Şöyle ki, beyannamenin elden alınması halinde tahakkuk fişinin hemen düzenlenip mükellefe ait nüshanın ilgiliye verildiği gün, beyanname posta ile gönderilmişse beyannamenin vergi dairesince alındığı tarihten itibaren on beş günlük sürenin bittiği gün verginin tarh edildiğinin kabulü gerekir. Ön tarhiyattan sonra kesin tarhiyata geçilir.

İdare bir yandan mükellefin beyan ettiği malları VUK değerlendirme hükümlerine göre değerlemeye tabi tutar diğer taraftan değer takdirine ihtiyaç gösteren malları değerlerinin takdir edilmesi için Takdir Komisyonuna sevk eder. Bu şekilde bulunan değerler üzerinden kesin tarhiyat işlemi gerçekleştirilir. Mükellefin değerleyerek beyan ettiği tutarlar idarece yapılan değerlemelerden fazla ise kesin tarhiyatta mükellefin beyanı esas alınır. Beyan üzerine tarh edilen vergilere mükellefler itiraz edemezlerse de bu hüküm vergi hatalarını kapsamaz. Vergilendirme hatası bulunduğu durumda "düzeltme" yoluna gidilir.

- Gayrimenkuller için değerlendirme farkı olması halinde, aynı değerlendirme ölçülerine dayansa bile ceza uygulanmaz.

- Menkul mallar ile gemilere ilişkin değerlemelerde % 50 ye kadar bulunacak değer fazlalıkları için ceza uygulanmaz.

Kesin Tarhiyatta, mükellefler tarafından beyan edilen tutar ile idarece değerlendirme ölçülerine göre bulunacak miktar karşılaştırılarak, tespit edilen farkın beyan edilen miktarın % 50'sine kadar olan kısmı üzerinden cezasız,

% 50'yi aşan kısmı üzerinden cezalı tarhiyat yapılır.

Kesilecek ceza miktarı, vergi zıyaı cezasının yarısı olarak tespit edilmiştir. Ceza'ya ilişkin örnekler şöyle verilebilir:

ÖRNEK: Muris Ahmet beyin ölümünü müteakip tek varisi oğlu Burak tarafından kanuni suresinde verilen VİV beyanında, ön tarhiyata esas olmak üzere hisse senetlerinin tutarı 200.000 lira beyan edilmiştir. Bu hisse senetleri için aynı değerlendirme ölçülerine göre idarece tespit edilen değer 400.000 lira olup, Ahmet beyin sağlığında bulunan ve intikal eden 20.000 lira senetli borcu bulunmaktadır.

Mükellefe tarh edilecek vergi ve ceza durumu aşağıdaki gibi olur.

	Değer	İndirilecek (borç + istisna)	Matrah
Beyan Edilen	200.000	(20.000+170.086) = 190.086	9.914
İdarece tespit edilen (Beyan edilmesi gereken)	400.000	(20.000+170.086) = 190.086	239.226

Beyan edilmesi gereken matrah ile beyan edilen matrahlar göre vergiler ayrı bulunur. Her iki vergi arasında idarece tespit edilen lehine oluşan fark yaratılan vergi zıyaı olarak kabul edilerek ikmalen tarh edilir ve ayrıca bunun üzerinden VUK 344 maddesindeki esaslara göre bulunacak vergi zıyaı cezasının yarısı ceza olarak kesilir.

ÖRNEK: Mükellef(M) ye babasından verasetten menkul mallar intikal etmiştir. Bu mallar için verdiği beyannamede 200.000 lira değer beyan etmiş ve aynı değerlendirme ölçülerine göre idarenin bulduğu değer 800.000 lira olduğu tespit edilmiştir. Mükellefin maruz kalacağı cezasız ve cezalı vergi tarhiyatı itibariyle matrahları aşağıdaki şekilde bulunur.

12

Menkul mallarla ilgili olarak mükellefler tarafından beyan edilen miktar ile idarece aynı değerlendirme ölçülerine göre bulunacak miktar karşılaştırılacaktır. Vergi, tespit edilen farkın beyan edilen miktarın % 50'sine kadar kısmı üzerinden cezasız, % 50'yi aşan kısmı üzerinden cezalı alınacaktır (VİVK 10). Bu husus dikkate alınarak çözüm şu şekilde yapılacaktır.

İdarece tespit edilen değer (Ön Tarhiyat) :	800.000
Mükellefçe beyan edilen değer (Kesin Tarhiyat):	200.000
Fark	600.000
Beyan edilenin % 50 si (-)	100.000
Ceza Uygulanacak Matrah	500.000

Tarhiyatın cezasız kısmı için dikkate alınacak tutar (200.000 + 100.000) = 300.000 lira olacaktır.

Mükellefçe beyan edilen değer % 50'si, bu değere eklenecek bulunan tutar cezaya esas alınmayacaktır.

Tüm vergi matrahına esas tutar	800.000
Cezasız kısım vergi matrahına esas tutar	300.000
Cezalı kısım vergi matrahına esas tutar	500.000

Yukarıdaki tutarlarda istisna dikkate alınmamıştır. Matrah bulunurken istisnanın cezalı veya cezasız kısımdan hangisine uygulanacağına dair açıklık yoktur. İdare tebliğlerle yaptığı sayısal örnek çözümlerinde istisnayı cezasız kısım için uygulanmaktadır. Bu mükellefin aleyhine olan durumu yansıtmaktadır.

VERGİNİN ÖDENMESİ

Veraset ve intikal vergisinde ödeme süreleri verginin tahakkuk zamanına bağlanmıştır. Bu nedenle vergi ne zaman tahakkuk ederse ödeme süreleri de buna bağlı olarak değişim göstereceği tabiidir. Vergi tahakkukundan itibaren 3 yılda ve her yılın Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere toplam altı eşit taksitte ödenir. Veraset ve İntikal Vergisinde tahakkuk tarihinin bilinmesi ödeme sürelerinin başlangıcı ve taksitlerin ödeme sürelerinin bilinmesi yönünden önem arz etmektedir.

İntikal konusu gayrimenkullerin tapuya tescil işleminin yapılabilmesi için verginin tahakkukunun beklenmesine gerek yoktur. Mirasçıların başvurusu üzerine tescil işlemi yapan tapu dairesi, bu işlemi yaptığı tarihten itibaren durumu en geç 15 gün içinde ilgili vergi dairesine bildirir. Verginin tahakkuk etmemesi veya tahakkuk etmekle birlikte ödenmemiş olması intikal eden gayrimenkullerin tapuda mirasçılar adına tesciline engel oluşturmaz. Ancak intikali yapılan gayrimenkule isabet eden veraset ve intikal vergisi “tamamen ödenmedikçe” bunların devir ve ferağı yapılamaz veya üzerlerinde herhangi bir ayni hak tesis edilemez. Tapu memurları, vergi dairesince verilmiş ilişik kesme belgesi olmaksızın devir ve ferağ işlemi yapamazlar, aksi halde verginin ödenmesinden mükelleflerle birlikte sorumlu olurlar.

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİNDE VERGİ SORUMLULUĞU, TEVKİFAT VE İHTİYATİ TEDBİRLER

VİV de vergi sorumluluğu uygulamasına genişçe yer verilmiştir. Sorumluluk uygulaması biri müşterek bahis, yarışma ve çekilişler için, diğeri belirli kurumların istihkak sahiplerine belirli şartlar altında yapacağı ödemelerle ilgili tevkifat (kesintisi, stopaj, kaynakta kesme) olarak düzenlenmiştir.

A. Müşterek bahis, Yarışma ve Çekilişlerde Tevkifat

Futbol karşılaşmaları ve at yarışlarına ilişkin müşterek bahislerde, düzenlenen yarışmalarda ve çekilişlerde kazanılan ikramiyelerin kazananlara dağıtılması sırasında kesinti (tevkifat) yapıma zorunluluğu getirilmiştir.

Kesinti oranları

- Futbol karşılaşmalarına ilişkin müşterek bahislerde kazanılan ikramiyeler için %20
- At yarışlarına ilişkin müşterek bahislerde kazanılan ikramiye %20
- Düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyeler için %20

Dikkat edildiğinde müşterek bahislere ilişkin kesinti futbol karşılaşmaları ve at yarışları ile sınırlandırılmıştır. Bunlar dışında kalan müşterek bahislerden kazanılan ikramiyeler, kesinti yapılacak ödemeler arasında sayılmadığından, kesintiye tabi tutulmayacaktır. Bu durumda; futbol karşılaşmaları ve at yarışları dışındaki müşterek bahisler genel esaslara göre vergilendirilecektir.

Futbol karşılaşmaları, at yarışlarına ilişkin müşterek bahislerle düzenlenen yarışma ve çekilişler sonucunda ödenecek ikramiyenin istisna tutarını aşması halinde tevkifat aşan kısım itibarıyla % 20 oranında yapılacaktır. İkramiye tutarının istisna haddini aşmaması halinde herhangi bir tevkifat yapılmayacaktır. İkramiyenin bilet üzerinden oynanması halinde her bir bilete isabet eden ve ödenen ikramiye ayrı bir intikal sayılacak dolayısıyla vergilendirme sırasında istisna ayrı ayrı uygulanacaktır.

Yukarıdaki çerçevede kazanan ikramiyeler üzerinden vergi tevkifatı yapılması halinde bu ikramiyeyi kazananlar beyanname vermezler. Tevkif edilen vergiler mükellefin nihai vergisi olacaktır.

Vergi sorumlusu müşterek bahislerde bahsi oynatan, yarışma ve çekilişlerde bunları düzenleyen gerçek veya tüzel kişilerdir. Bunlar, karşılaşmaların, yarışma ve çekilişlerin yapıldığı günü takip eden ayın en geç 20. günü akşamına kadar, yaptıkları tevkifatları vergi sorumluları için basılan VİV beyannamesi ile beyan edip ödemek zorundadırlar.

B. Vergiye Karşı Alınacak Teminat Çerçevesinde Tevkifat

Amme idare ve müesseseleri, bankalar, bankerler, kasa kiralayanlar, sigorta şirketleri sair şirket ve müesseseler, mahkemeler ve icra daireleri istihkak sahiplerine (mükelleflere) bu verginin mevzuuna giren herhangi bir muamele dolayısıyla para ve senet verebilmek için evveleminde, verginin ödenmiş olduğuna dair vergi dairesinden verilmiş ilgili kıymetlerin serbest bırakılmasına ilişkin bilgiyi ihtiva eden tasdikname talep ederler. Böyle bir tasdikname ilgili kuruluşa ibraz edilirse para veya senet bedeli herhangi bir tevkifata tabi tutulmadan hak sahibine verilir.

Tasdikname ibraz etmeyen hak sahiplerinin istihkaklarından,

- veraset yoluyla intikallerde % 5

- ivazsız intikallerde % 15 oranında vergi karşılığı olarak tevkifat yapıldıktan sonra, bakiyesi verilir. Yapılan tevkifattan sonra kalan tutar, başkaca bir şey aranmaksızın hak sahiplerine ödenir.

Örnek: Tereke üzerinde 1/2 oranında mirasçı olan bir kişi murisinin bankadaki 200.000 liralık hesabının 100.000 liralık kısmı üzerinde hak sahibi olacaktır. Bu kişi bankaya gittiğinde verginin ödendiğine dair belge ibraz etmezse hak sahibi olduğu 100.000 lira üzerinden bankaca 5.000 lira kesilip, kalan tutar kendisine ödenecektir.

Vergi tevkifatı yapma sorumluluğu yüklenen kişi ve kuruluşlar istihkaklar üzerinden yaptıkları tevkifatları, en geç bir hafta içinde buldukları yerin mal sandığına yatırılır ve keyfiyet bağlı bulunulan tarha yetkili vergi dairesine yazı ile bildirilir.

Tevkif edilen tutarlar, mükelleflerin genel hükümlere göre verecekleri VİV beyannameleri üzerinden hesaplanan vergilerden mahsup edilir. Uygulamada, hesaplanan Veraset ve İntikal Vergisinden tevkif edilen vergiler mahsup edildikten sonra kalan kısım verginin ödeme sürelerine göre taksitlendirilmektedir.

İhtiyat Tedbirleri ve Tahsil Hükümleri

Veraset ve intikal vergisi matrahına girmesi icab eden malların kaçırılacağı anlatır karinelerin bulunduğu hallerde vergi dairesince tereke defterinin yapılması istenebilir.

Vergiye Mukabil Alınacak Teminat

Amme idare ve müesseseleri, bankalar, bankerler, kasa kiralayanlar, sigorta şirketleri sair şirket ve müesseseler, mahkemeler ve icra daireleri istihkak sahiplerine bu verginin mevzuuna giren herhangi bir muamele dolayısıyla para ve senet verebilmek için evveleminde verginin ödenmiş olduğuna dair vergi dairesinden verilmiş bir tasdikname talep ederler.

Tasdikname ibraz etmeyen hak sahiplerinin istihkaklarından, veraset yoluyla intikallerde yüzde beş, ivazsız intikallerde yüzde on beş oranında vergi karşılığı olarak tevkifat yaptıktan sonra, bakiyesini verebilirler. Tevkifatı yapanlar, tevkif ettikleri parayı en geç bir hafta içinde buldukları yerin mal sandığına yatırmaya ve keyfiyeti bağlı buldukları vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.)

Tevkifat yapmadan para ve senet verenlerle tevkif ettikleri parayı yukarıda belirtilen süre içinde mal sandığına yatırmayanlardan (Hakimler hariç), tevkif etmeye ve yatırmaya mecbur oldukları paralar Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir. Tevkifatı yapan ilgili kuruluşların, bu görevleri süresinde yerine getirmeyen sorumlularından, tevkif etmeye ve yatırmaya mecbur oldukları paraların %10'u oranında ayrıca ceza tahsil olunur.

İhtiyat Tedbirleri

Veraset ve intikal vergisi matrahına girmesi icab eden malların kaçırılacağı anlatır karinelerin bulunduğu hallerde vergi dairesince tereke defterinin yapılması istenebilir

Ödeme Zamanı

Veraset ve İntikal Vergisi tahakkukundan itibaren 3 yılda ve her yıl Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere iki eşit taksitte toplam altı taksitte ödenir.

(gerçek ve tüzel kişilerce düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazananlara ödenecek ikramiyeler ile (şans oyunları dolayısıyla dağıtılacak ikramiyelerden kesilen vergiler beyanname verme süresi içinde) ödenir.

Tescil tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde sonucu ilgili vergi dairesine bildirmek üzere, intikal eden gayrimenkullerin tescil işlemi, veraset ve intikal vergisinin tahakkuku beklenmeksizin yapılır. Ancak, intikali yapılan gayrimenkule isabet eden veraset ve intikal vergisi tamamen ödenmedikçe devir ve ferağ yapılamaz ve üzerinde herhangi bir ayni hak tesis edilemez. Tapu memurları vergi dairesince verilmiş ilişik kesme belgesi olmaksızın devir ve ferağ işlemi yapamazlar, aksi halde verginin ödenmesinden mükellefler ile birlikte müteselsilen sorumlu olurlar.

Ancak, mükelleflerce, tahakkuk eden vergiye karşılık teminat gösterildiği takdirde intikal eden gayrimenkullerin bir kısmının veya tamamının devir ve ferağına izin verilebilir. Teminat olarak gösterilecek gayrimenkullerin değeri matrah Takdir Komisyonlarınca tespit edilir.

Mükellefiyetin Başlangıcı

Veraset ve İntikal Vergisi mükellefiyeti:

- a) Beyanname verildiği takdirde, beyanname gösterilen mallar için beyanname tarihinde;
- b) Verilen beyanname gösterilmeyen mallar ile beyanname verilmeyen hallerde intikal eden malların idarece tespit olduğu tarihte;
- c) Terekenin tahriri, defter tutma veya resmi tasfiye hallerinde mahkemece bu muamelelerin ikmal edildiği tarihte; başlar.

Gaibin Zuhuru

a) Gaip mirasçının zuhuru:

Gaip mirasçının zuhuru dolayısıyla evvelce tahakkuk eden Veraset ve İntikal Vergisinin tadili icap ettiği takdirde zuhur eden mirasçının vereceği beyannameye veya vergi dairesince yapılacak idare tahkikata göre sabit olacak matrah üzerinden vergi düzeltilir.

b) Gaip murisin zuhuru:

Gaip muris zuhur ettiği takdirde nüfustaki ölüm kaybının terkinini müteakip, evvelce alınmış olan vergiler talep üzerine mükellefe geri verilir.

Mirasçılıkları Hükmen Sabit Olanlar

Veraset ve İntikal Vergisinin ödenmesinden sonra bir malın vergi verenden başka bir şahsa ait olduğu mahkeme kararıyla sabit olur ve ilamın katileşmesinden sonra bir sene içinde müracaat edilirse fazla alınan vergi, verene iade ve hakiki mükelleften tahsil olunur.

Bankalardaki Kiralık Kasalar Muhteviyatının Tespiti

Bankalar nezdindeki kiralık kasa sahiplerinden birinin ölümü halinde (Sulh hâkimi tarafından yapılacak tespit hariç) vergi dairesinin salahi yetli bir memuru hazır bulunmadıkça kasanın açılmasına ve bu memur huzurunda tespit edilmedikçe muhteviyatının mirasçıları veya kanuni temsilcileri veya vekilleri tarafından alınmasına müsaade edemezler.